

տներն այնքան փոքր են, որ աւելի թռչունի բռնների են նմանում, քան մարդկանց բնակարանի: Տները երկյարկանի, շատ պարզ եւ կոպիտ ճարտարապետութեամբ շինուած են ոչ միայն տափարակի վրայ, այլ նաեւ ժայռերի, սարի լանջերի վրայ. եկեղեցիները նոյնպէս շատ փոքր են, դռները այնքան փոքր, որ մտնելու համար պէտք է սողալ: Մի քանի տներ շինուած են այնպիսի ժայռերի վրայ, որտեղ այծեամբները միայն կարող են ման գալ:

Շարդէն ասպետը, որ այցելեց Ջուղան 1673 թ. Ապրիլի 13ին, ուրեմն Ջուղայի աւելուելուց 68 տարի յետոյ՝ իր պատմութեան Բ. Հատորին մէջ (էջ 303, 1811) այսպէս է խօսում:

“Երասխի եզրում դտնւում է Հին - Ջուղան (որին աշխարհագիր Հաճի Խալֆան, կոչուած եւս Քեաթիբ 2էլէբի՝ իր “Ջհան-Նըմայ” գրքին մէջ՝ Ջուլհաթ անունն է տալիս,) աւերեալ քաղաք, որ մի քանի հեղինակներ կարծում են լինել այն, որ հներն կոչում էին Արրիամէն: Իրաւունք ունին Հին կոչելու, որովհետեւ բոլորովին աւերեալ եւ կործանեալ է: Այդտեղ այլեւս ոչինչ ճանաչել չէ կարելի, բաց ի իր ունեցած մեծութիւնը. նա շինուած էր մի լեռան զառիվայրի վրայ, գետի երկարութեամբ եւ նրա եզրին: Մուտքերը, որոնք բնականաբար դժուարանցանելի եւ ամուր են, պահպանուած էին շատ բերդերով: Քաղաքն ունէր 4000 տուն, ինչպէս ասում են Հայերը, սակայն աւերակներին նայելով կէսից աւելի չպէտք է ունենար. տների մեծ մասն ծակեր եւ գետնափորներ են, սարերի մէջ այրեր, աւելի յարմար հօտերի քան թէ մարդկանց բնակարան լինելու: Խս չեմ